

Televizní reportáž a její výroba s ohledem na obrazové zpracování (příklad z praxe)

Lukáš Mlček

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Kabinet teoretických studií
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš Mlček**
Osobní číslo: **K11226**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Audiovize**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **1. Teoretická část: Televizní reportáž a její výroba s ohledem na obrazové zpracování (příklad z praxe).**
2. Praktická část: Audiovizuální dílo "Největší radost", délka minimálně 10 min., stříhová skladba

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 15 normostran textu bez započítání obsahu, rejstříku a obrazových příloh.

Formální podoba: 1 ks v pevné vazbě s popisem na hřbetu i horní desce spolu s CD-R. Dále 2 ks práce, které mohou být v kroužkové vazbě. Práci je třeba rovněž odeslat do knihovny UTB Zlín v elektronické podobě ve formátu pdf. a nahrát do příslušné složky na NAS-FMK.

Pokyny k vypracování: prostudujte a analyzujte dostupné materiály z profesního hlediska a formulujte závěry a získané vědomosti.

2. Praktická část:

Výstupní dílo:

a) 2 ks DVD ve formátu DVD-video (PAL) s graficky upraveným bookletem.

b) Písemná explikace z pohledu dané specializace. Minimální rozsah: 2x normostrany.

c) V případě, že je dílo autorským počinem nebo není součástí praktické části SZZ studenta produkce, je nutné dodržet dále zásady: a – h (dle zadání praktické části práce na

oboru Produkce). Tyto data odevzdává za projekt vždy jeden člověk – nutná konzultace s vedením AAV.

Všechny odevzdávané materiály musí splňovat vnitřní technické normy AAV pro odevzdávání prací a musí být řádně popsány (jméno, název, logo fakulty, formát, rozlišení). Součástí závěrečné práce je vytištěný a podepsaný formulář "Údaje o bakalářské práci studenta".

V samotné složce na AAV-NAS, označené "Podklady pro katalog FMK UTB ve Zlíně" odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní e-mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: viz. Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz. Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

Bech-Karlsen, Jo, Být při tom – reportáž jako žánr a metoda, Kristiansand, [Oslo], 1991, Institutt for Journalistikk; Universitetsforlaget, ISBN 82-7147-094-9
Hladký, Miroslav, Žurnalistika v televizi, Novinář, Praha 1986, ISBN 978-80-204-1797-8
Osvaldová, Barbora – Halada, Jan, Praktická encyklopedie žurnalistiky, Libri, Praha 2002, ISBN 80-7277-108-6
Bordwell David a Thompsonová Kristin, Umění filmu, AMU Praha 2011, ISBN 978-80-7331-217-6
Dočekalová Markéta, Tvůrčí psaní pro každého, Grada Publishing, 2006, ISBN 80-247-1602-X
Krátký film Praha a. s. www.kratkyfilm.cz

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Art. Július Liebenberger, ArtD.**
Ateliér Audiovize
Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **10. května 2016**

Ve Zlíně dne 1. prosince 2015

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

Stanická Silvie
Mgr. Silvie Stanická, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 8. 2. 2016

LUKAŠ MLČEK *MLČEK*

Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosažených v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělků dosažených školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je „Televizní reportáž a její výroba s ohledem na obrazové zpracování (příklad z praxe)“. Práce se zabývá reportáží od jejího vzniku až po současnost. Výchozím bodem práce bude zpravodajská reportáž a její vznik. V průběhu práce se chci podrobně zabývat jednotlivými žánry reportáží a ukázat na nich základní kameramanské postupy. Zpracuji analýzu zpravodajské reportáže, publicistické reportáže, reportáž o životním stylu, dokumentární reportáže atd. Při jejich vzájemné komparaci se zaměřím na rozdílný způsob snímání jednotlivých žánrů.

Klíčová slova: televizní reportáž, obrazové zpracování, vznik reportáže, zpravodajská reportáž, rozdílný způsob snímání

ABSTRACT

The theme of my Bachelor work is „A television report and its making with regard to an image processing (an example from the practise)“. It concerns a report from its emergence up to the present. The starting point of the work is a news report and its genesis. In my work, I intend to deal with particular report genres in detail and show here basic techniques of how a cameraman acts. I elaborate the analysis of a news report, journalistic report, lifestyle report, documentary report, etc. In their comparison, I will focus on different ways how to shoot particular genres.

Keywords: television report, image processing, making a report, news report, different shooting of genres

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval panu Mgr. Art. Júliu Liebenbergerovi, ArtD. za pedagogické vedení a všem těm, kteří mně při psaní této práce poskytli cenné informace, připomínky a nasměrování. Současně bych chtěl poděkovat firmě A-line TV s.r.o. za zázemí a poskytnutou techniku na realizaci své praktické části bakalářské práce.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu použité literatury a současně prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. HISTORIE A PRINCIPY PSANÉ REPORTÁŽE.....	11
1.1 ZÁSADY PŘI PSANÍ REPORTÁŽE.....	12
1.2 HISTORIE REPORTÁŽE V ČECHÁCH	12
1.2.1 Významní čeští reportéři	13
2. VZNIK TELEVIZNÍ REPORTÁŽE.....	14
3. SOUČASNÁ PODOBA TELEVIZNÍ REPORTÁŽE A JEJÍ ZÁKLADNÍ ŽÁNRY.....	15
4. ZPRAVODAJSKÁ REPORTÁŽ A JEJÍ OBRAZOVÉ ZPRACOVÁNÍ.....	18
5. PUBLICISTICKÁ REPORTÁŽ A JEJÍ OBRAZOVÉ ZPRACOVÁNÍ.....	19
6. DOKUMENTÁRNÍ REPORTÁŽ A JEJÍ OBRAZOVÉ ZPRACOVÁNÍ	21
7. KOMPARACE JEDNOTLIVÝCH ŽÁNŘŮ	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
8. NATÁČECÍ TECHNIKA PRO VÝROBU REPORTÁŽÍ	27
9. SAMOTNÁ REALIZACE REPORTÁŽÍ.....	28
III PROJEKTOVÁ ČÁST	30
10. VÝROBA REPORTÁŽE S FOTOGRAFY PŘÍRODY	31
PRAKTICKÉ UKÁZKY Z NATÁČENÍ PŘÍRODY	34
ZÁVĚR	35
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	36
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	37
SEZNAM OBRÁZKŮ	38
SEZNAM PŘÍLOH.....	39

ÚVOD

Ke své závěrečné teoretické bakalářské práci jsem si zvolil vlastní téma (příklad z praxe) „Televizní reportáž a její výroba s ohledem na obrazové zpracování“.

V bakalářské práci vycházím ze svých praktických zkušeností a získané praxi v oboru audiovizuální. Pracuji ve firmě, která se zaměřuje na výrobu audiovizuálních děl. Konkrétně se jedná o soukromou produkční firmu, která má široký rozsah své tvorby.

Firma A-line TV s.r.o., ve které pracuji, byla založena roku 1998 a její sídlo je v Brně. Zaměřením firmy je nejen výroba reportáží, ale také tvorba prezentačních, propagačních, instruktážních a výukových pořadů a to pro širokou škálu zákazníků.

V následujících kapitolách mapuji a popisuji výrobu jednotlivých druhů reportáží.

Tato práce bude obsahovat následující osnovu zpracování:

- historie a principy psané reportáže
- vznik televizní reportáže
- současná podoba televizní reportáže a její základní žánry
- zpravodajská reportáž a její obrazové zpracování
- publicistická reportáž a její obrazové zpracování
- dokumentární reportáž a její obrazové zpracování
- komparace jednotlivých žánrů
- závěr, celkové shrnutí jednotlivých postupů

Ve své praktické části stručně představuji zhotovení několika vybraných reportáží a rozšířeni popisuji reportáž, které jsem se zúčastnil a která se natáčela na několika území České republiky. V tomto případě se jednalo o profesionální fotografy, zabývající se fotodokumentací fauny v naší přírodě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. HISTORIE A PRINCIPY PSANÉ REPORTÁŽE

Základními metodami tvorby reportáže jsou:

- pozorování
- přímá účast
- sběr faktů
- konfrontace pohledů

Většinou se jedná o jejich kombinaci, v řadě reportáží výrazně převažuje některá ze složek, s čímž souvisí i výběr kompozice (dramatická, lineární, ke kontrastu).

Jedním z nejčtetnějších a nejnáročnějších publicistických žánrů je reportáž a to právě proto, že nabízí čtenáři osobní svědectví o aktuálních, nevšedních i neočekávaných skutečnostech. Publicistický žánr reportáž je současně zprávou, sdělením faktu i analýzou. Jde vlastně o součást mezilidské komunikace. Informuje o aktuálních událostech a komentuje je. Může pobavit i poučit. Autor reportáže popisuje realitu a současně k ní přidává i svůj postoj.

Latinský název „reporto“, znamená přinést zprávu. V představách řady lidí bývá novinářská profese spojována právě s reportéry. Ti bývají v televizi a dalších médiích předváděni jako hrdinové, což se ne vždy musí zakládat na pravdě. Reportáž stojí na rozhraní mezi zpravodajstvím a publicistikou. Ze zpravodajské stránky reportáž obsahuje aktuální informace a ověřená fakta. Z pohledu publicistiky osobní pohled a komentář. Pro reportáž je rozhodující i děj a to poutavé vykreslení událostí, prostředí a atmosféry. Dobrá reportáž obvykle obsahuje typické i neobvyklé literární prvky. Je univerzálním žánrem pro zobrazení různých oblastí a prostředí lidského života. Pracuje s pojmy, logikou a dějem, detailním popisem, hodnocením a emocemi. Reportáž začíná shromažďováním faktů a pozorováním. Autor je často odkázaný na další zdroje. Tak postupně vzniká kostra příběhu, jemuž byl autor přítomen. Prostřednictvím slov reportéra se posléze dozvídáme informace a díky jeho úhlu pohledu si vytváříme obraz situace. V textu reportáže by neměl převažovat popis. Reportér často vyjadřuje vztahy, parafrázuje události, cituje. Kromě aktuálních faktů přináší osobní pohled, komentář.

1.1 Zásady při psaní reportáže

„Novinářská reportáž. Její síla musí být vzhledem k tématu, už v samém pojetí nosné myšlenky. Musí si počínat jako pavouk, který upřede celou síť souvislostí kolem Člověka, Problému, Události, Postřehu. Ani pavouk, ani pavučina však nesmí být vidět, dokud se záměr nezahryzne čtenáři do hlavy, do srdce – do svědomí i do podvědomí.“ (Jan Petránek)

Zdroj: Dočekalová Markéta: Tvůrčí psaní pro každého, Grada Publishing, 2006

Vytvořit dobrou reportáž není žádná rutinní záležitost. V reportáži je autor přítomen jako účastník a současně pozorovatel. Jak se tedy vlastně reportáž píše? Co do reportáže patří a co nikoli?

1.2 Historie reportáže v Čechách

V Čechách jsou zaznamenány první počátky reportáže během Národního obrození. Do českých časopisů přispívali takoví autoři jako Božena Němcová, Karel Havlíček Borovský nebo Josef Kajetán Tyl. Texty, které psali, měly již reportážní charakter, protože popisovali to, čeho se sami zúčastnili. Jako samostatný žánr vzniká v Čechách reportáž až na konci 19. století.

Chtěl bych i vzpomenout na společnost KRÁTKÝ FILM PRAHA a. s. Filmové zpravodajství Filmotéky KRÁTKÉHO FILMU PRAHA fungovalo od roku 1945 do ukončení výroby filmových žurnálů v roce 1990: první z těchto materiálů zachycuje osvobození Československa, poslední návštěvu amerického prezidenta Bushe v Praze v prosinci 1990.

Významnou součástí Filmotéky jsou i letopisy, dokumentární a zpravodajské materiály natočené v letech 1956 – 1992, které dosud nebyly publikovány. Struktura produkce zahrnovala do roku 1990 zpravodajské filmy (ročně 104 Filmových týdeníků a Filmových zpravodajů).

1.2.1 Významní čeští reportéři

Typickou postavou české reportáže 20. let 20. století je beze sporu Egon Erwin Kisch, nazývaný také „zuřivým reportérem“. Tento reportér byl znám jako velmi zvědavý člověk, toužící po co největších poznacích a prožitcích a proto se snažil dostat tam, kam se málokdo dostal. Reportáže také publikoval ve svém díle „Vstup zakázán“ a také byla vydána jeho učebnice „Klasický žurnalismus“ a tím se zařadil i mezi teoretiky reportáže.

V oblasti reportáže po druhé světové válce se stal velice známým i František Feigl, jenž proslul zejména reportážemi v rozhlase v době konání Norimberského procesu. Reportáže dodával i do Lidových novin a to pod pseudonymem František Gel.

Legendou sportovní rozhlasové reportáže byl Josef Laufer.

V 60. letech našeho století se jako reportéři proslavili Rudolf Křesťan, Karel Kyncl a Karel Hvížd'ala. Současnými reportéry jsou např. Jiří X. Doležal, Petra Procházková, Josef Klíma a Jaromír Štětina.

2. VZNIK TELEVIZNÍ REPORTÁŽE

Klíčovým specifickým, kterým televize (prakticky od svých počátků) dokáže působit na svého diváka, je její možnost vyvolat iluzi přítomnosti, schopnost „být při tom“, být bezprostředním svědkem událostí a zprostředkovat tento pocit i svému příjemci.

Zdroj: Hladký Miroslav: Žurnalistika v televizi, Novinář, Praha 1986

Historie televize a vzniku televizní reportáže se objevuje v daleko pozdějším období.

První mechanickou televizi předvedl ve velké Británii **John Logie Baird** v roce 1926, systém mechanické televize byl však nespolehlivý, a tak ho brzy nahradila elektronická televize. **Pravidelné televizní vysílání BBC** bylo zahájeno v roce 1936.

U nás probíhal ve 30. letech výzkum a byl spojen se jménem Jaroslava Šafránka. Do situace však zasáhla válka a televizní vysílání u nás bylo zahájeno až v roce 1953. V 70. a 80. letech pak do oblasti televizního vysílání výrazně zasáhly kabelové systémy a vysílání přes satelit. V současnosti již několik let funguje digitální vysílání.

3. SOUČASNÁ PODOBA TELEVIZNÍ REPORTÁŽE A JEJÍ ZÁKLADNÍ ŽÁNRY

Základní terminologický materiál shromažďuje především už zmiňovaná Praktická encyklopedie žurnalistiky. Její výhodou je, že přináší aktuální přehled termínů jak z hlediska časového, tak aktuální z hlediska sepětí s praxí. Kromě toho zaznamenává i starší terminologii, která postupně v posledních dvou desetiletích ztrácí původní určující význam.

Z těchto hledisek představuje nejucelenější terminologické východisko.

- Reportáž – publicistický žánr, výpověď konkrétního prožitku. Může být v písemné, slyšené nebo obrazové podobě a vychází z bezprostřední situace, u které byl autor většinou přítomen. Reportér tak má možnost pozorovat a hledat souvislosti příběhu. Počátky reportáže sahají do Anglie a to do druhé poloviny 19. století a odtud se postupně rozšířila do národních žurnalistik.

V současné době psaná reportáž prožívá krizi, poněvadž z deníků se přesunula do časopisů a zejména do televize. (Osvaldová – Halada 2002, s. 154–155)

Zde bych rozšířil poznatky autorů v tom smyslu, že mnoho reportáží je dnes snadno dostupných zejména na internetu. Jedná se především o portály Seznam.cz, TN.cz apod.

Reportáže jsou zde podávány jak v písemné formě, tak i doplněny fotoreportáží a některé i obrazovým záznamem.

- Reportáž televizní – nejfrekventovanější zpravodajsko-publicistický žánr v televizi s výraznou informativně-analytickou funkcí a dokumentárním principem audiovizuálního zobrazování skutečnosti. Vychází z autentického svědectví reportéra o faktech tvořících dějovou linii události. Je charakteristická různorodostí forem i používaných vyjadřovacích postupů. (Osvaldová – Halada 2002, s. 156)
Ukázka č. 01 na přiloženém DVD.

Zde jsem přesvědčen, že v současné době lidé nejvíce čerpají reportáže právě z mnoha portálů na internetu a streamu a nikoli z televizí.

- Šot – původně několik reportážních záběrů v rychlém sledu, nyní občas synonymum jednoduché obrazové zprávy, která pohotově přináší informaci v audiovizuální formě. (Osvaldová – Halada 2002, s. 184)

Ukázka č. 02 na přiloženém DVD.

Pozoruji, že u některých šotů jsou v mnoha případech využívány i fotografie.

- Zpráva televizní – zpravodajský žánr s dominantní informativně poznávací funkcí. Má tři hlavní podoby: čtená, obrazová, kombinovaná. Nejkratší bývá šot.

(Osvaldová – Halada 2002, s. 216)

Ukázka č. 03 na přiloženém DVD.

- Zpráva televizní kombinovaná – ve zpravodajství současně nejčastěji zastoupená. Je vystavěna na komentáři redaktora natočeném většinou v autentickém prostředí jejího vzniku a bývá doplňována stručnými synchronními výpověďmi účastníků události. Její základ spočívá v informativní hodnotě textu, obraz plní spíše ilustrativní funkci. Délka se pohybuje většinou kolem 60 sekund. (Brunclík 2005, s. 12)

Ukázka č. 04 na přiloženém DVD.

Prozatím můžeme s úspěchem tvrdit, že televizní zpravodajská reportáž určitě klasickou reportáž nejen připomíná, ale že také bývá v hlavních zpravodajských pořadech současné české televizní produkce dominantní. Části jejich forem jsou s tradičními reportážními formami totožné a velmi frekventovaně se stává, že přebírají a naplňují poslání například psané reportáže v tisku. Také proto v televizní praxi (označením, formou, obsahem i celkovým působením) často s charakteristikou reportáže splývá, a proto za ni bývá často laicky, ale mnohdy i odborně považována.

Rozdíl mezi reportážní zprávou a zpravodajskou reportáží můžeme spatřovat v míře reportérského ztvárnění, pak hraniční oddělení je zřejmé. Zatímco zpráva ve své výsledné formě na personifikaci závislá není a může plnit informační funkci i bez ní, zpravodajská reportáž se bez ní neobejde a personifikace prostupuje všechny její formy.

Feature (fíčr) - původ v anglosaských zemích – žánr, (rys obličej),

- bývá tak označována reportáž s hloubkovou analýzou, jež dění zařazuje a interpretuje. Spojuje názornost a abstrakci, předpokládá uměleckou metodu hledání nových informací a souvislostí. Jedná se o druh publicistického textu, který se používá v souvislosti s investigativní žurnalistikou a také jako druh reportážní tvorby. Tvůrce se snaží získat fakta z archivů, odborných pramenů či vlastního pozorování.
- v rozhlasové publicistice žánrová forma na rozhraní pásmového typu a umělecké literárně - dramatické tvorby – hlavně rozhlasové hry. Z publicistiky přejímá zejména aktuální dokumentárnost, z rozhlasové hry její stylizaci, dramatickou

účinnost, fikci; využívá všechny rozhlasové výrazové prostředky – hudbu, zvuky, monolog, dialog, prózu i poezii, aby jejich kombinací podle složité kompozice autor zobrazil téma v různých rovinách a vztazích v symbióze racionálních závěrů, vyplývajících zejména z faktů a logiky jejich řazení a z emocionální působivosti na posluchače. Pro feature se vyznačuje ostrým stříhem a také gradací kompoziční stavby, pointou, častým střídáním slova a hudby, monologu a dialogu, vypravování i reportážních autentických dokumentárních záběrů, scének a čtených ukázek z písemných dokumentů a literatury.

- populární fotografický žánr, nejčastěji užívaný jako ilustrace. V české žurnalistice se sice pojem používá, ale jeho přesné definování ještě není ustáleno.

(Osvaldová Barbora – Halada Jan 2002: Praktická encyklopedie žurnalistiky. Libri, Praha)

4. ZPRAVODAJSKÁ REPORTÁŽ A JEJÍ OBRAZOVÉ ZPRACOVÁNÍ

U zpravodajské reportáže se jedná hlavně o aktuálnost obsahu sdělení dané události. Jde hlavně o pohotovost kameramana, aby věrohodně zachytil konkrétní situaci. U těchto reportáží se příliš nehledí na vizuální stránku věci, ale hlavně na rychlost obrazového zpracování. Nevyžaduje ani velikou náročnost na technické zpracování. Zpravodajská reportáž musí být vždy objektivní a redaktor tam nesmí vkládat své subjektivní postoje. Jde-li o svícení, většinou použijeme kamerové světlo na kameře. Pokud nemáme směrový, nebo ruční (bezdrátový) mikrofon použijeme mikrofon ruchový. Kameraman by měl být i psychicky odolný vůči různým situacím a událostem. Mohou to být dopravní nehody se smrtelnými následky. Válečné konflikty, nebo v poslední době teroristické útoky po celém světě. Bohužel žádné statistiky neexistují, kolik je usmrcených kameramanů během válečných konfliktů. Televize nám denně zprostředkovává kolik je unesených a následně popravených novinářů, nebo televizních reportérů, ale na kameramany se zapomíná.

5. PUBLICISTICKÁ REPORTÁŽ A JEJÍ OBRAZOVÉ ZPRACOVÁNÍ

K publicistickým reportážím můžeme zařadit několik pořadů vysílaných na kanálech České televize - například „Černé ovce“. Poprvé je Česká televize vysílala dne 13. 4. 1992 (tehdy ještě s názvem Černé ovce, sem tam bílá). Je to pořad, který se staví za práva občanů, s nimiž nebylo jednáno v souladu se zákonem. Různé klamavé reklamy, předváděcí akce, nedodržení obchodních podmínek, nekvalitně provedené stavební úpravy, srovnávací testy kvality potravin. Dle mého pohledu se jedná o velmi objektivní reportáž, jenž je umocněna i velmi dobrou prací redaktorů a reportérů. Pokud jde o vyšetřování, hledání pravdy u konkrétní kauzy, pořizují se některé záběry skrytou kamerou. Objektiv kamery je nejčastěji schován do propisky. V reportáži je poté uvedeno, že tyto záběry byly pořízeny skrytou kamerou. Kvalita obrazového i zvukového záznamu není zrovna nejkvalitnější, ale cení se věrohodnost pořízeného materiálu. U publicistiky již nejde tolik o rychlost a aktuálnost sdělení informací divákovi. Jde o složitější typ reportáže, kde vystupují poškozená strana a proti - strana, která se dopustila protiprávního jednání. Dále v reportážích vystupují odborníci na danou problematiku (právníci, odborní poradci, auditoři, tiskoví mluvčí a zástupci obchodních společností). Reportáž z oblasti publicistiky mívá zpravidla delší časovou stopáž. Obvykle jedna reportáž může mít délku do 10 minut. Často se stává, že na jedné reportáži spolupracuje více kameramanů. Během natáčení rozhovorů se kameraman snaží o lepší nasvícení scény. Zbývá více času na aranžování kompozice. Obvykle u takovýchto pořadů spolupracuje kameraman s reportérem, nebo režisérem. V rámci autenticity se pořizuje obrazový materiál z konkrétního prostředí. Používá se i subjektivní kamera. Některé rozhovory mohou být pořizovány i přes telefon (pevná telefonní linka a mobilní telefon). Jde jen o zvukovou nahrávku, kde může být ukázána fotografie respondenta, nebo ukázána SMS-zpráva na mobilním telefonu.

Ukázka č. 05 na přiloženém DVD.

V dnešní přetechnizované době lze pořídit obrazový a zvukový záznam z mobilního telefonu, tabletu či fotoaparátu. Lidé jsou mnohem pohodlnější se sháněním různých informací a v mnohém to mají usnadněné oproti předchozím generacím. Obrazová informace přináší člověku až 80% informací z jeho celkového smyslového vnímání.

Další pořad s podobným obsahovým zaměřením „**Reportéři ČT**“ se nazývá investigativní žurnalistika. Jeho cílem je odkrývat velké kauzy, které se udály v nedávné době.

Historie Reportérů čítá již deset let. Reportáže se mohou týkat například odprodeje majetku pod reálnou tržní cenou. Prorůstání zločinu do vysoké politiky, krácení daní, pojistné podvody, záhadné zmizení podnikatelů, pěstitelé a prodejci drog, šedá ekonomika.

Opět zde vidím publicistický pořad na velmi dobré úrovni, zejména oceňuji práci dramaturga a redaktora pořadu Marka Wollnera, který byl za svou práci oceněn i Cenou Ferdinanda Peroutky.

Ukázka č. 06 na přiloženém DVD.

Některé oblíbené relace jsou v dnešní době označovány jako „Lifestyle“. Věnují se problematice zdraví, zdravému životnímu stylu, bydlení atd.

Zde uvádím pořad **Polopatě** - určený především pro domácí kutily. Při výrobě takového pořadu či reportáže točí na místě více kameramanů. Výhodou je rychlejší zpracování a větší výběr obrazového materiálu v postprodukci.

Ukázka č. 07 na přiloženém DVD.

K podobným typům pořadů můžeme uvést zvláštní druh publicistiky a to týdeník **Cesty víry**. Dříve byl tento pořad součástí pořadu Křesťanský magazín.

6. DOKUMENTÁRNÍ REPORTÁŽ A JEJÍ OBRAZOVÉ ZPRACOVÁNÍ

S tímto žánrem reportáží se setkáváme na televizních obrazovkách docela často. Rozšířené jsou dokumenty z druhé světové války, dokumentární reportáže z oblastí vědy a techniky, dokumenty o známých osobnostech, o přírodě či vývoji planety Země. Stručně se zmíním o výrobě dokumentů z druhé světové války. Nejvíce se zde pracuje s archivním materiálem. Je až neuvěřitelné kolik se dochovalo filmového materiálu, od doby kdy vznikal.

Dokumenty jsou obohaceny o výpovědi přímých účastníků války a výpověďmi přeživších, kteří jsou snímány ve velikosti záběru PD.

Snímaná postava je zabírána na tmavém pozadí a svícena studiovým (bodovým) světlem. V současné době se už moc nepoužívá klíčovací efekt, kdy mluvící postava je zakomponována do dalšího obrazu. Pořady se co nejvíce snaží přiblížit reálu, proto vznikají různé modelové situace, 3D animace a grafiky, které nejlépe vystihují danou okolnost - vtahují diváka do děje. Je zde názorně předvedeno, jak pomocí animace postupuje ozbrojená pěchota na nepřátelská území, zachyceny jsou tankové boje a letecké útoky. Práce kameramana zde spočívá s výběrem lokací, kde se natáčí rozhovor s přímými účastníky války.

V těchto dokumentech jsou použity i letecké záběry ze současnosti a pomocí archivních záběrů jsou divákovi ukázány rozdíly na konkrétních místech. Jde často o hodně emotivní příběhy, jež si jako lidé ze současnosti nedokážeme vůbec představit (vyvraždování celých národů, etnik, bezdůvodné zabíjení, továrny na smrt, zavírání a konfiskace majetku, zničení jakýchkoliv staveb a kulturního dědictví).

Válečná dokumentární reportáž ze současnosti nemá již tak hluboký příběh jako z druhé světové války. Centrem válečných misí je Afganistán a v poslední době takzvaný „Islámský stát“, kde nejsou stanoveny hranice vymezení státu.

Můj kamarád, který pracuje v Armádě české republiky na pozici kameramana a střihače, se jedné takové zahraniční mise (**ISAF** – International Security Assistance Force, Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly) zúčastnil. Bylo to ve vojenském táboře v Afganistánu, v blízkosti města Lógaru. Jeho výhodou je znalost vojenského prostředí a proto věděl, kde se může jako kameraman pohybovat. Sám byl překvapen terénem a prostředím tohoto státu. Dle jeho výpovědi je tato země z velké části neobyvatelná, poněvadž je skoro celá pokryta

horami. Povstalečtí ozbrojenci se umí perfektně přizpůsobit neočekávaným situacím a tento stát se nepodařilo dobýt žádným vojenským mocnostem (USA, Rusko).

Pokud se týká vlastního natáčení, k tomu se kamarád vyjádřil takto: „byl jsem vybaven malou kamerou DSR 170 v systému DVCAM a lehkým stativem Sachtler 14. Záznamové vybavení jsem volil co nejlehčí, poněvadž teplota se pohybovala kolem 45 °C a navíc se můj oděv skládal i z neprůstřelné vesty s pancířem. Tato vesta vážila kolem 12 kg.

Moji ústroj doplňovala kevlarová přilba, maskáče a na nohou kanady.

Na výjezdy ze základny sloužila pancéřovaná vozidla značky Hummer.

Největším problémem při pořizování záznamů byl neustále stékající pot, který nejenže mně štípal do očí, ale stékal i do hledáčku mé kamery a tím mi ztěžoval i snímání.

Záběry bylo možno pořizovat pouze za doprovodu rekonstrukčních expertů a vojáků a nemohl jsem se od nich vzdálit na víc, jak deset metrů.

V Afganistánu jsem pobyl celkem jeden měsíc a za tu dobu se mi podařilo natočit přibližně pět hodin materiálu a to včetně mnoha rozhovorů s členy vojenského vedení.

Na postprodukcí jsem pracoval přibližně dva měsíce a vzniklo tak několik reportážních dokumentů. Při zpracování materiálu jsem se snažil co nejméně zasahovat do střihu“.

Velikou tradici sledovanosti má cestopisný pořad **Objektiv**. Vysílá se každou neděli na programu ČT 1. I ten se dá zařadit mezi dokumentární reportáže. Redaktor-ka ve studiu představí souhrn reportáží a sdělí, z jakých budou lokalit. V průběhu každého dílu jsou vysílány tři reportáže z více světadílů. Na výrobě samotné reportáže pracuje většinou jen kameraman. Díky tomu, že kameraman stráví nějakou dobu v zemi, o které točí reportáž, má dost času si udělat obhlídky a domluvit si rozhovory s místními obyvateli. V případě, že kameraman vyjede točit reportáž s reportérem, je na reportérovi, aby přišel s dobrým námětem on. Dle mého pohledu se jedná o cestopisný pořad s dlouholetou tradicí.

Vzhledem k tomu, že často bývá natáčen ne příliš profesionální technikou, tak se stává, že některé reportáže vidím jako trochu nekvalitní. Ale jsem si vědom, že prioritou u těchto reportáží je jejich vypovídající sdělení.

Ukázka č. 08 na přiloženém DVD.

Obdobou je **Toulavá kamera**. Jde asi o 25. minutový pořad se zaměřením na vysílání dokumentárních reportáží z různých oblastí společenského života. Obsahuje souhrn šesti pohledů z různých krajů a regionů ČR. Každá reportáž má stopáž do 4 minut. Firma, v níž pracuji, dodala v začátcích vysílání pořadu celkem 23 reportáží do České televize.

Jednalo se o reportáže z oblasti kultury, přírody a společenských události.

Příklad z praxe. Jednou z nejzajímavějších reportáží byla reportáž z obce Modrá u Velehradu. Zde je vybudován archeoskanzen z dob Velkomoravské říše, kde bývala v 9. století Velkomoravská opevněná osada. Jak vypověděl do kamery zřizovatel, osada byla vybudována na základě tamních archeologických nálezů. Předtím, než zřizovatel začal odpovídat na otázky reportéra, vybral kameraman vhodné místo k natočení jeho výpovědi. Vybral si dobovou strážní věž skanzenu.

V období od jara do podzimu jsou zde předváděny praktické činnosti z této doby. Rozdělávání ohně, výroba látek, opravy příbytků, chov zvířat, práce na polích, příprava dobových jídel, výroba nádob a nástrojů apod. Účinkující vystupují v dobovém oblečení. Jako ilustrační záběry se pořizovaly zejména záznamy ovcí, koz a drůbeže. Dále některá přístřeší, stavby, interiéry apod.

Ukázka č. 09 na přiloženém DVD.

Trochu z jiného prostředí je pořad **Náš venkov**. Výroba takového dokumentu má za cíl zachovat národní tradice na území ČR. Mohou to být různé masopustní průvody, fašaňk, vítání jara. U každého takového natáčení se snaží režisér společně s kameramanem vytvářet příběh oné vesnice. U těchto pořadů jsou použity delší záběry, využívá se i subjektivní kamera.

Ukázka č. 10 na přiloženém DVD

Několikrát jsem tento pořad zhlédl a usuzuji, že kameraman se dokázal vcítit do pocitů lidí žijících na venkově. Domnívám se také, že věrohodnost pořadu podtrhuje i skutečnost, že kameraman se snaží zachytit průběh celého pracovního dne jednotlivých členů rodiny a to i s jejich velmi stručným životopisem.

Pozitivně i hodnotím, že jsou v pořadu zachyceny kulturní akce, které se ve vesnici konají. Jedná se o různé průvody, stavění máje, dožínky, hody, vinobraní a folklórní slavnosti. V pořadu také nechybí rozhovor s místní etnografkou, starostou (starostkou) a vesničany.

Většinou se jedná o časoběrný dokument. Ve všech těchto pořadech jde podle mého o klasické televizní zpracování.

7. KOMPARACE JEDNOTLIVÝCH ŽÁNŘŮ

Základem audiovize byl vznik filmu a kinematografie. Z filmu se vytvořil další podobor - televize a následně video. I u prvních krůčků při vzniku filmu se začínalo s výrobou reportáží. Současná televizní reportáž patří mezi méně náročné televizní zpravodajské žánry. Jak už bylo dříve sděleno, v tomto žánru jde především o rychlost a aktuálnost sdělení. Při sběru informací se nejde až do hloubky problému, jako je tomu u publicistiky a dokumentu. Výroba reportáže je časově omezena, stejně jako její stopáž – ta se obvykle pohybuje do 90 vteřin. Často jde o roztřepanou kameru z ruky, nezaostřené záběry, technické nedokonalosti (špatně vyvážená bílá, špatně nasvětlená postava, přeexpozice a podexpozice). Záběry mohou být pořízeny i z tabletů a mobilních telefonů. Vždy jde o unikátnost záběru a jedinečnost okamžiku.

Publicistika se zabývá větší hloubkou příběhu a událostí. Časová pružnost už není taková, jak u zpravodajské reportáže. Publicistika se dotýká různých kauz a příběhů, které se snaží divákovi přinést co nejvíce věrohodný obrázek o transparentnosti různých věcí ve společnosti, nazývá se také investigativní žurnalistika. Kameraman vytváří výtvarně zajímavé kompozice. Snaží se pořizovat obrazový materiál na více místech s více vystupujícími lidmi. Používá se subjektivní a skrytá kamera. Po technické stránce je obrazový materiál kvalitnější. Celková stopáž je do 15 minut. Nejnáročnějším žánrem je bezesporu dokument a to jak časově, tak i výrobou. Na výrobě dokumentu spolupracuje již větší televizní štáb. Kameraman pořizuje časosběrný materiál z různých míst a oblastí v závislosti na tématu daného dokumentu. Kameraman musí být zároveň i tak trochu psycholog a umět vyhodnotit každou situaci, související s pořizováním obrazového materiálu. Kameraman by měl vytvořit i takovou situaci, aby se divák mohl zamyslet nad nějakou myšlenkou, úvahou či informací. Snažit se vytvářet příběh pomocí obrazu. Dokumenty se dotýkají faktografie.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8. NATÁČECÍ TECHNIKA PRO VÝROBU REPORTÁŽÍ

Pro pořizování reportáží byla dříve ve firmě, kde doposud pracuji, používána kamera SONY DSR 450 s různými typy objektivů. Před čtyřmi lety firma přešla na HD rozlišení a k dispozici má kamery Sony PDW 335 a Sony PMW 320. Jako směrový mikrofon slouží Senheiser ME 66 s teleskopickou tyčí a větrný koš s windschusem. Dále mikrofony stejné značky a nejpoužívanější jsou bezdrátové reportážní mikrofony Senheiser EW 100 nebo EW 300 a kvalitní sluchátka značky KOSS. Techniku doplňují stativy Sachtler 18P+, světla FOMEI, kamerová LED světla, frosty a několik filtrů na objektiv.

9. SAMOTNÁ REALIZACE REPORTÁŽÍ

Při výrobě reportáží spolupracují následné složky ve štábu (v rámci měřítka naší společnosti). Reportér a redaktor v jedné osobě, ten i následně zpracovává natočený materiál. Kameraman a technik, kteří se společně postarají o nasvícení scény, objektů, postav a o kontrolu zvuku. Firma spolupracuje externě s dalšími profesními členy oboru, jako je grafik, animátor, zvukař, technik, ale také s profesionálními herci a dabéry. Za mou desetiletou praxi ve firmě se zde zrealizovalo několik stovek reportáží. Zajímavé byly reportáže z prostředí přírody. Točili jsme různé druhy zvěře a zpovídali odborníky, kteří se přírodou zabývali. Pozorovali jsme celé dny pohyb zvěře a jejich návyky.

V nedávné době byly pořizovány reportáže z regionu Kyjovska. Bylo jich vyrobeno více jak sto. Jednalo se o přes-hraniční spolupráci mezi partnerskými městy Kyjov a Skalica. Pro výrobu těchto reportáží byl sestaven tříčlenný tým a to reportér, kameraman a zvukař. Já jsem byl většinou v postavení zvukaře, ale někdy i kameramana a redaktora. V reportážích byly zachyceny nádherné zvyky, folklór a vůbec kultura mikroregionu Kyjovska. Reportáže byly odvysílány v regionální televizi TV Slovácko.

Ukázka č. 11, 12, 13 na přiloženém DVD.

Nepříliš příjemné natáčení je pořizování reportáží z asanačního podniku (podnik sloužící ke zpracování a likvidaci uhynulých zvířat a potravin s proslou záruční dobou – podnik se nazývá kafilerie) a také natáčení na jatkách, v masokombinátech, drůbežárnách.

I já jsem byl přítomen při natáčení ve všech těchto lokalitách, a i když se jednalo o velmi nepříjemné prostředí, tak jsem si alespoň rozšířil obzor o další poznatky.

Pro pořizování reportáží z podobných prostředí, volíme externího kameramana, který má s podobnými natáčeními zkušenosti a natáčení mu nedělá potíže. Takto jsme pro výrobu reportáží postupovali i při leteckém snímání, natáčení z věží, rozhleden, vysokých střeš a výškových budov.

V případě volby kameramana pro reportáž o záchraně pracovníků, kteří uvízli v gondole (jednalo se jen o cvičnou záchrannou akci) větrné elektrárny, se nám podařilo získat nejen kvalitního kameramana, ale vlastně i kaskadéra v jedné osobě. Nechal se spouštět na laně společně s kamerou z výšky 105 metrů. Přitom se mu podařilo natočit exkluzivní záběry. Někdy se vyskytují i reportáže, které se pořizují sekvenční technologií.

Klasický postup, tak jak známe z natáčení a sběru materiálu na jednu kameru, existuje i jiný postup a to sekvenční technologie. Reálný průběh akce se točí na více kamer a současně se materiál zpracovává na místě. Poté se materiál sestříhá na požadovanou délku, opatří se titulky a grafikou, popřípadě komentářem.

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

10. VÝROBA REPORTÁŽE S FOTOGRAFY PŘÍRODY

Zde uvádím jednu z nejzajímavějších reportáží, u které jsem byl přítomen jako zvukař a která se natáčela v září roku 2008. Konkrétně se jednalo o fotografy, kteří zdokumentovávají faunu naší krásné přírody.

Dva dny před natáčením fotografů jsme si připravili potřebnou natáčecí techniku a připravili ji k seřízení a nastavení.

Začalo se čištěním kamerových objektivů a kamerového hledáčku. K tomu účelu byly použity dva druhy štětečků – jeden měkký na jemný prach a druhý tvrdý na zaschlé, téměř okem neviditelné nečistoty. Očista byla dokončena za pomoci hadříku na optiku. Takto byly případných nečistot zbaveny i filtry na objektivy. Následovalo postupné nasazování objektivů na tělo kamery a každý z objektivů byl nastavován na „nekonečno“ a to za pomoci speciálního grafického obrazce.

Stativ Sachtler, který, jak jsme se již v minulosti několikrát přesvědčili, že patří k nejkvalitnějším stativům, tak i ten má svoji slabinu. Projevuje se tím, že v nedlouhých časových intervalech dochází k uvolnění výškových aretací. Z toho důvodu byly jednotlivé aretace za pomoci imbusových klíčů seřizeny. Také byly nabity baterie a připraveny nové kazety. Takto připraveni jsme se vydali na zámek v Dobříši, kde bylo naplánováno setkání s fotografy. Tam nám byla předvedena speciální ústroj, se kterou jsme byli částečně seznámeni. Po této instruktaži nastalo přemístění do lesů v Brdech. Jedná se o chráněnou krajinnou oblast, která se nachází jižně od Prahy. Tam fotografové stanuli na místě, které si již obhlédli den předtím a které jim vyhovovalo jak po stránce hustoty porostu, tak i po stránce větru a dráhy slunce. Náš štáb byl ve třech lidech – reportér, kameraman a zvukař. Natáčelo se s 2/3“ kamerou Sony DSR 450, opatřenou objektivem Fujinon A 16 x 6,5. Jako stativ byl použit Sachtler 18 P+ a mikroporty Senheiser EW 100. Během přípravy natáčecí techniky se fotografové ustrojovali do různých maskovacích úborů a také maskovali své fotoaparáty a hlavně velké teleobjektivy. Takto ustrojení si každý z nich vybral své místo, a jakmile se rozmístili, začal jim reportér klást otázky. Jako prvním byl připojen bezdrátový mikroport jednomu z nejznámějších fotografů, který se zabývá fotem z přírody již od roku 1976. Byl to Rostislav Stach, který je i členem Klubu fotografů přírody. Bylo vybráno pro kameru z hlediska světla a kompozice správné místo a natáčen byl střídavě celek, polodetail a polocelek skrčené maskované postavy i ukrytý fotoaparát s velkým teleobjekti-

vem. U každé natáčené postavy byl dvakrát měněn úhel záběru a to z toho důvodu, aby jednotlivé střihy během postprodukce na sebe lépe navazovaly.

Vzhledem k pěknému počasí nebylo potřeba svítit, ale kvůli ostrému slunci byl objektiv opatřen UV filtrem.

Reportérem našeho štábu byly panu Stachovi postupně kladeny otázky o jeho vztahu k přírodě, na které dotazovaný odborně odpovídal. Jak vyplynulo z odpovědí, jeho snahou bylo co nejvěrněji zachycovat přírodu v její přirozené formě. Také sdělil, že publikuje v odborných časopisech, dodává i materiály do přírodovědeckých knih, učebnic a vytváří podklady pro kalendáře s přírodovědeckou tematikou.

Také reportérovi sdělil, že pokud zvolí správné maskování dle druhu lesa a správný směr větru, dokáže se dostat i do bezprostřední blízkosti zvěře a zachytit ty nejzajímavější úseky z jejího života.

Další z fotografů na dotaz odpovídal o své zkušenosti z fotografování přírody ze zahraničí. Jednalo se především o země, jako jsou Kanada, Švédsko, Finsko, Norsko a americký kontinent. Hovořil o krásných scénériích a vzácných živočiších.

Na úplný závěr poslední fotograf předvedl do kamery postavení a následné složení speciálního maskovacího stanu s otvory pro objektivy. V tomto případě byl záznam na kameru pořizován v těchto velikostech - celek, polocelk a detail a úhel záběru byl měněn třikrát.

Jak bylo fotografem sděleno, stan se dá využít i při nepříznivém počasí.

Přestávky byly využity k natočení ilustračních záběrů – východ slunce vycházející z vrcholků vzdálených lesů, slunce pronikající do lesa přes větve jehličnanů a samozřejmě i západ slunce s červánkami. Mimo to posloužila k doplnění i kolem rostoucí vegetace a vzdálené panorama kopců a lesů.

O měsíc později jsme opět vyrazili s příslušnou natáčecí technikou do Brd. Tentokrát za účelem natočit co největší počet druhů zvířat a to zejména těch, o kterých před měsícem do mikroportu vypovídali fotografové přírody.

Vstávat se muselo velmi brzy, většinou kolem třetí hodiny ranní, protože na příslušném posedu bylo třeba být o dvě hodiny dříve, než se začne zvěř pást. To je z toho důvodu, aby do doby, než se začne zvěř pást, vyprchaly pachy z tras, kterými jsme prošli. Pást se zvířata začínala okolo šesté hodiny ráno. Ty dvě hodiny, přetrpěné na posedu, se však vrátily zanedlouho pořízením krásných záběrů.

Podářilo se natočit několik druhů zvířat. Zejména jeleny a laně, daňky, mufloní zvěř, jeleny Viržinské, srny, stádo černé zvěře a dokonce i lišku při lovu. Pro natáčení byla použita opět kamera Sony DSR 450 a teleobjektiv s extendrem, který byl po východu slunce opatřen UV filtrem. Osvědčil se opět i stativ Sachtler 18P+ a to zejména kvůli své pevnosti a plynulému švenkování. Díky objektivu s extendrem se dařilo pořizovat i blízké záběry na pasoucí se zvěř. Pořízené záběry byly postprodukčně zasazeny do materiálů, které byly před měsícem natočeny s fotografy přírody v Brdech. Vznikla tak ucelená reportáž s celkem vzácnými záběry.

Ukázka č. 14 na přiloženém DVD.

PRAKTICKÉ UKÁZKY Z NATÁČENÍ PŘÍRODY

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se snažil vycházet z mé praxe v malé produkční televizní společnosti. Pokusil jsem se popsat postupy výroby jednotlivých druhů reportáží z pohledu kameramana. Každá reportáž je specifická a zaujme různým obrazovým, informačním sdělením.

Jistou nevýhodou při vzniku reportáží může být i fakt, že jsem neměl příležitost vyzkoušet si práci v jiné produkční společnosti. Připomněl jsem výčet nejdůležitějších reportáží, které se v průběhu mého působení ve firmě uskutečnily. U každé vyrobené reportáže si položím otázku, zda daná reportáž mohla být vytvořená lépe? V dnešní době je na všechno málo času a hlavně se projevuje stále více nedostatek finančních prostředků.

Kameraman musí tak zvládat více profesí, proto nemá tolik potřebného času k výtvarnému řešení jednotlivých obrazů či sekvencí.

Dříve byla práce kameramana i celého štábu brána jako řemeslo. Dostupnost audiovizuální techniky je v dnešní době bez omezení. Ztrácí se ovšem řemeslo a odbornost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bech-Karlsen, Jo, Být při tom - reportáž jako žánr a metoda, Kristiansand, [Oslo], 1991, Institutt for Journalistikk; Universitetsforlaget, ISBN 82-7147-094-9
- [2] Hladký, Miroslav, Žurnalistika v televizi, Novinář, Praha 1986, ISBN 978-80-204-1797-8
- [3] Osvaldová, Barbora - Halada, Jan, Praktická encyklopedie žurnalistiky, Libri, Praha 2002, ISBN 80-7277-108-6
- [4] Bordwell David a Thompsonová Kristin, Umění filmu, AMU Praha 2011, ISBN 978-80-7331-217-6
- [5] Labík Ľudovít, Dramaturgia strihovej skladby: horizontálna a vertikálna štruktúra filmového príbehu 1. vyd. - Zlín VerBuM, 2013, ISBN 978-80-87500-30-9
- [6] Dočekalová Markéta, Tvůrčí psaní pro každého, Grada Publishing, 2006, ISBN 80-247-1602-X
- [7] Krátký film Praha a. s. www.kratkyfilm.cz
- [8] Příloha DVD s konkrétními ukázkami reportáží
- reportáž televizní
 - šot
 - zpráva televizní
 - zpráva televizní kombinovaná
 - publicistika (Černé ovce, Reportéři ČT,)
 - cestopisné pořady (Objektiv, Toulavá kamera, Náš venkov)
 - pořad pro bydlení, dům a zahradu (Polopatě)
 - reportáže z mikroregionu Kyjovska
(v rámci přeshraniční spolupráce s partnerským městem Skalica – vlastní výroba)
 - členové klubu fotografů přírody (vlastní výroba)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ISAF – International Security Assistance Force (Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly)

SEZNAM OBRÁZKŮ

V kapitole praktické ukázky z natáčení přírody jsou vloženy dvě ilustrační fotografie.

SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA P I CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED VÝVOJE TECHNOLOGIÍ
DŮLEŽITÝCH PRO VÝVOJ REPORTÁŽE, NEBO
SOUVISEJÍCÍCH S VÝVOJEM PSANÉ, ROZHLASOVÉ A
TELEVIZNÍ REPORTÁŽE
- PŘÍLOHA P II: CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED VE VÝVOJI TELEVIZ(I)Í NEBO
TELEVIZE A TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ
- CD-R/DVD obrazová dokumentace praktické části bakalářské práce,
hlášení OSA, návrh filmového plakátu, filmová ročenka,
režijní explikace, informace o studentovi, foto studenta

PŘÍLOHA P I: CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED VÝVOJE TECHNOLOGIÍ DŮLEŽITÝCH PRO VÝVOJ REPORTÁŽE, NEBO SOUVISEJÍCÍCH S VÝVOJEM PSANÉ, ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ REPORTÁŽE

1883 - štoček v tisku v Evropě - list Leipziger Illustrierte (Jiří Meisenbach)

1883 - vznik elektrického teleskopu (Paul Gottlieb Nipkow)

1888 - sestroyen gramofon (Emile Berliner)

1895 - promítán 1. film na plátno pro diváky (bratři Lumièrové)

1897 - vznik katodového oscilografu (Karl Ferdinand Braun)

1899 - patentován „Telegraphon“ neboli magnetofon (Waldemar Poulsen)

1900 - vzniklo novinářské odvětví, 1. reportáže z terénu a fotoreportáže

1918 - založena Československá tisková kancelář „ČTK“

1919 - 1. pokusy s vysíláním mluveného slova v Československu

1921 - 1. pravidelné rozhlasové vysílání na světě - stanice KDKA v USA

1922 - zahájeno rozhlasové vysílání ve Velké Británii - BBC v Londýně

1923 - zahájeno 1. pravidelné rozhlasové vysílání v ČSR - Radiojournal

1923 - vynalezena snímací elektronka (Vladimir Kosma Zworykin)

1924 - 1. sportovní rozhlasový přenos, reportáž z boxu v Praze na Letné

1925 - 1. přímý rozhlasový přenos z Národního divadla, opera Dvě vdovy

1925 - 1. televizní společnost - Television Ltd. (John Baird, zakladatel)

1926 - bulvární tisk v Čechách - Expres, Polední list, Telegraf

1927 - rozhlasové přenosy do zahraničí - stanice Radiojournal

1927 - 1. zvukový film - The Jazz Singer společnosti Warner Bros. v USA

1931 - vyvinut stereofonní záznam - firma EMI ve Velké Británii

1935 - 1. plně barevný film - The Vanity Fair

1936 - zahájeno první pravidelné televizní vysílání na světě - stanice BBC

1937 - 1. přímý televizní přenos, korunovace krále Jiřího VI. ve Velké Británii

1945 - 1. myšlenka multimediální knihovny - Memex (Vannevar Bush)

PŘÍLOHA P II: CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED VE VÝVOJI TELEVIZ(D)Í NEBO TELEVIZE A TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ

- 1948 - 1. zkušební vysílání televize v Československu
- 1950 - zahájeno československé vysílání Rádia Svobodná Evropa
- 1953 - 1. veřej. vysílání Československé televize z Měšťanské besedy v Praze
- 1954 - zahájeno pravidelné televizní vysílání Československé televize
- 1955 - 1. televizní přenos sportovního utkání
- 1969 - vzniká předchůdce internetu - Arpanet, propojeny 4 univerzity v USA
- 1970 - začíná vysílání druhého televizního programu v Československu
- 1972 - 1. případ investigativní žurnalistiky - americká aféra „Watergate“
- 1973 - zahájeno pravidelné barevné televizní vysílání v Československu
- 1973 - síť Arpanet pronikla do Evropy
- 1980 - vznik zpravodaj. televize - CNN v USA (Ted Turner a Reese Schonfeld)
- 1983 - síť Arpanet oddělena od ministerstva obrany USA, rozšíření do komerční sféry
- 1989 - komercializace médií v ČSR, rozkvět soukromého podnikání
- 1989 - publikován návrh vývoje www (Tim Berners-Lee)
- 1990 - spuštěna 1. webová stránka - <http://info.cern.ch> (Tim Berners-Lee)
- 1990 - začala vysílat komerční rozhlasová stanice - Evropa 2
- 1991 - představen 1. internetový prohlížeč - WorldWideWeb v CERNu
- 1992 - oficiální připojení ČR do sítě www na ČVUT v Dejvicích
- 1992 - veřejnoprávními médii v ČR se stávají Český rozhlas, ČT a ČTK
- 1994 - 1. pokusy investigativní žurnalistiky v ČR
- 1994 - spuštěn 1. webový vyhledávač a katalogový server - Yahoo!
- 1996 - vznikl v ČR katalogový server - www.seznam.cz
- 1996 - 1. elektronický časopis - Neviditelný pes (Ondřej Neff , zakladatel)
- 1998 - počátek terestriálního digitálního vysílání v USA a Velké Británii

2000 - zkušební digitální tel. vysílání v ČR - České radiokomunikace a. s.

2004 - spuštění sociální sítě - Facebook v USA (Mark Zuckerberg, zakladatel)

2005 - přechod zkušebního digitálního televizního vysílání na řádné v ČR

2005 - vznik Webu 2.0, uživatel je tvůrcem obsahu - Wikipedia, YouTube, atd.